

АНОТАЦІЯ

Хіміч А.В. Підтекст як режисерський інструмент у ігровому кіно. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво». – Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, Міністерство культури та інформаційної політики України. Київ, 2024.

Зміст анотації. У науковому обґрунтуванні автор досліджує роботу з режисерським інструментом підтекст. Автор виводить специфічне, притаманне для кіномистецтва значення інструменту підтекст – *субтекст*. **Актуальність** теми полягає в аналізі режисерських методів створення субтексту як авторського інструменту передачі характеру персонажа. Зокрема у роботі виділено дві підкатегорії прояву субтексту: субтекстуальні візуальні форми та субтекстуальні вербальні форми та розглянуто взаємозв'язок цих форм і бажаного естетичного враження у глядача.

Мета дослідження полягає у окресленні змістовних та художніх принципів використання підтексту як інструменту режисури ігрового кіно.

Наукова новизна обґрунтування полягає в тому, що автором виявлено специфіку режисерської роботи з підтекстом та проаналізовано використання візуальних та вербальних субтекстуальних форм.

У першому розділі з'ясовано походження поняття «підтекст» у драматургічному та мистецькому контекстах. Проаналізовано взаємозв'язок тексту та підтексту на основі драматургії Евріпіда та Шекспіра. Зроблено висновок, що підтекст закладається у сприйнятті реципієнта.

У другому розділі висвітлено ключові значення поняття «підтекст» у різних видах дотичної до кіно мистецької діяльності, зокрема у літературі та музиці. Розглянуто «принцип айсбергу», запропонований Е. Гемінгвеєм, та окреслено розуміння «тексту» та «підтексту» у кінематографі. Проілюстровано поняття кінотексту та його взаємозв'язок із підтекстом. Виявлено поступове зростання прояву підтексту у кіно – від заміни слів жестами до зображення закадрового простору персонажа, його мотивів та світогляду. На прикладі детально проаналізованих ігрових фільмів доведено, що підтекст може лягти в основу художнього задуму, спонукати до специфічної організації кінотексту та стати самодостатнім виразним інструментом впливу на глядача. Визначено специфічне, притаманне для кіномистецтва значення інструменту підтекст – *субтекст*, орієнтоване для створення характеру персонажів. Водночас наголошено на відсутності повноцінного осмислення цього інструменту, методології його створення, прогнозування його естетичного впливу на глядача.

У третьому розділі проаналізовано режисерські рішення створення субтекстуальних вербальних форм, які були розділені автором на дві підгрупи: вербальні та візуальні. У результаті аналізу творів світового кіно, виокремлено специфічні режисерські прийоми та сутнісні ознаки застосування вербальних субтекстуальних форм та візуальних субтекстуальних форм. Висвітлено, що такі прийоми мають потужний потенціал оповіді характеру персонажа, але водночас сильно впливають на візуальне рішення цілого фільму. Доведено можливість практичного застосування інструменту субтекст як режисерського прийому для передачі складних людських характерів у ігровому кіно.

Результатом дослідження є висновок, що субтекст у кінематографі є суто авторським режисерським інструментом, який несе в собі змістовний шар

екранного твору та є ефективним інструментом для передачі складного характеру персонажа.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Ключові слова: *ігрове кіно, режисура ігрового кіно, підтекст, характер в кіно, субтекст, характеристика, режисерський інструментарій*

SUMMARY

Khimich A.V. Subtext as a directorial tool in narrative cinema. – Qualification scientific work as a manuscript.

Scientific justification of a creative art project for the attainment of Doctor of Arts in the specialty 021 "Audiovisual Arts and Production". – Kyiv National I.K. Karpenko-Karyi University of Theatre, Cinema and Television, Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine, Kyiv, 2024.

Abstract content. In the scientific justification, the author explores the use of subtext as a directorial tool. The author derives a specific meaning of the subtext tool, which is inherent in cinema. **The relevance of the topic** lies in the analysis of director's methods of creating subtext as an author's tool for character portrayal. Specifically, the work identifies two subcategories of subtextual expression: visual subtextual forms and verbal subtextual forms, and examines the relationship between these forms with the desired aesthetic impression on the viewer.

The **purpose of the study** is to outline the substantive and artistic principles of using subtext as a cinematic directorial tool.

The scientific novelty of the study lies in the author's identification of the specificity of directorial work with subtext and the analysis of the use of visual and verbal subtextual forms.

The first chapter the origins of the concept of "subtext" in dramatic and artistic contexts are clarified. The interrelationship between text and subtext is analyzed on the basis of the drama of Euripides and Shakespeare. It is concluded that subtext is embedded in the recipient's perception.

In the second chapter are highlighted the key meanings of the concept of "subtext" in various forms of artistic activity related to cinema, including literature and music. The "iceberg theory" proposed by E. Hemingway is examined, and the understanding of "text" and "subtext" in cinematography is outlined. The concept of film text and its relationship with subtext are illustrated. In article revealed a gradual increase in the manifestation of subtext in cinema – from substituting words with gestures to portraying a character's off-screen space, motivations and worldview. On the example of the analyzed feature films, it is proved that subtext can form the basis of an artistic idea, encourage a specific organization of the film text and become a self-sufficient expressive tool for influencing the viewer. The specific, inherent cinematic significance of the subtextual tool for character portrayal is determined. At the same time, the author emphasizes the lack of a full understanding of this tool, the methodology of creation, and the anticipation of its aesthetic impact on the viewer.

The third chapter analyzes directorial decisions in creating verbal subtextual forms, which the author has divided into two subgroups: verbal and visual. As a result of the analysis of world cinema, specific directorial techniques and essential features of the use of verbal subtextual forms and visual subtextual forms are identified. It is highlighted that such techniques have a powerful potential in character narrative, while strongly influencing the visual resolution of the entire film. The practical application of subtext as a directorial technique for conveying complex human characters in narrative cinema is proven possible.

The research concludes that subtext in cinematography is purely an authorial directorial tool that carries a substantive layer of screen work and is an effective tool for conveying complex character traits.

The work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references used, and appendices.

Keywords: *narrative cinema, directing narrative cinema, subtext, character in cinema, subtext, characterization, directorial toolkit*